

KOMPOSTS - PRAKTISKĀ INFORMĀCIJA

Šī fakta lapa satur papildu informāciju Best4Soil video "Komposts – praktiskā informācija"
<https://best4soil.eu/videos/4/lv>

IEVADS

Komposts ir daļa no dabiskā cikla. Tas rodas mikroorganismiem sadalot nedzīvo organisko vielu skābekļa klātbūtnē (aerobos apstākļos). Atkārtota komposta lietošana laukaugu un dārzu laukos palielina organiskās vielas saturu augsnē, kā arī augsnes mikroorganismu daudzveidību un skaitu. Ar kompostu var samazināt augsnē esošās slimības un palielināt augsnes veselību kopumā. Dažādie komposta veidi:

Termofilais komposts

Kad liels daudzums organisko vielu vai izejvielu ar attiecīgu oglekļa un slāpekļa saturu un mitruma līmeni tiek salikts kaudzē, īsā laikā baktērijas un sēnes sāk sadalīt materiālu, un mikroorganismu aktivitātes rezultātā temperatūra sasniedz 65 ° C vai augstāk. Augstās temperatūras dēļ nezāļu sēklas, kā arī cilvēku un augu patogēni iet bojā vai tiek deaktivizēti. Termofilais komposts ir regulāri jāpārbauda, lai novērtētu, kad nepieciešams veikt tādas svarīgas pārvaldības darbības kā apgrīšana, laistīšana vai pārklājuma uzlikšana (1. att.).

1. att.: Kompostējamā materiāla sajaukšana termofilā komposta gatavošanas procesā

Vermikomposts

Kompostēšana apkārtējās vides temperatūrā ir dabisks process un tāpēc tā ir daļa no dabiskā cikla. Vermikompostēšanu veic ar virszemē mītošajām sliekām (2. att.). Ja nav augstas temperatūras, tas rezultējas dažādos kompostos. Ja gala produktā nezāļu sēklas var radīt problēmas, tad var apvienot termofilo kompostēšanu ar vermikompostēšanas metodi.

2. att.: Virszemē mītošās sliekas vermikompostā

Citi komposta veidi

Pastāv arī citas kompostēšanas metodes, piemēram, kompostēšana nokļājot izejvielas vai materiālus tieši uz lauka bez iepriekšējas kompostēšanas vai kompostēšana kaudzē (bieži izmanto, ja ir arī ierobežota uzglabāšanas ietilpība). Ja process ir anaerobs (bez skābekļa klātbūtnes), tad tas nav uzskatāms par kompostēšanas procesu, bet gan fermentāciju.

KĀPĒC VAJADZĒTU RAŽOT UN IZMANTOT KOMOSTU?

Komposta izmantošana ir vienkāršs veids, kā palielināt organiskās vielas saturu un mikroorganismu daudzveidību augsnē, kā arī uzlabot augsnes auglību un veselību. Organiskajai vielai ir būtiska nozīme tādu augsnes darbību nodrošināšanā kā augsnes struktūra, ūdens attīrīšana un regulēšana, oglekļa piesaistīšana un regulēšana, bioloģiskā

daudzveidība un barības vielu aprīte. Augiem ir svarīga mikroorganismu daudzveidība un bagātība augsnē. Augi komunicē, baro un nodrošina mikroorganismu vairošanos, lai, piem., padarītu pieejamas barības vielas vai apspiestu augsnē esošās slimības (Bonanomi et al., 2007; Nobel and Coventry, 2005). Komposts satur mikroelementus un visas citas barības vielas, turpretī ar sintētisko mēslojumu bieži vien tikai slāpeklis, fosfors un kālijs tiek piegādāts. Tas ir svarīgs, lai saglabātu augus veselīgus un samazinātu augu uzņēmību pret kaitēkļiem un slimībām.

KOMPOSTĒŠANAS PROBLĒMAS

Blakus visām komposta ražošanas un izmantošanas priekšrocībām ir jāņem vērā arī daži izaicinājumi. Dažkārt resursu daudzums un kvalitāte ir nepietiekama, lai ražotu kompostu, vai arī trūkst tehnisku risinājumu un zināšanas. Ir jāņem vērā arī nacionālais vai vietējais regulējums, kas attiecas uz komposta ražošanu un izmantošanu. Jāapsver arī tādi komposta kvalitātes kritēriji kā smago metālu saturs, plastmasas vai citu gružu piemaisījums un pesticīdu atliekas, tāpēc ir svarīgi zināt kompostēšanā izmantoto materiālu izcelsmi.

Papildu informācija par kompostu publicēta EIP-AGRI minilapā:

https://ec.europa.eu/eip/agriculture/sites/agri-eip/files/2_eip_sbd_mp_organic_matter_compost_final.pdf

Avoti

Bonanomi G., Antignani V., Pane C., Scala F. 2007. Suppression of soilborne fungal diseases with organic amendments. *Journal of Plant Pathology* 89, 311-324

Nobel R., Coventry E. 2005. Suppression of soil-borne plant diseases with composts: A review. *Biocontrol Science and Technology* 15, 3-20.

